מה לי חבל בגופו מה לי חבל בממונו · ממונו ה"ל למנקט בריש סכן דרך בכל מקום בלשון מה לי להקדים הפשוט כדלשכחן בהמפקיד (ב"מ דף לו:) מלאך המות מה לי הכא מה לי התם וכן *מה לי קטלא סולה מה לי קטלא פגעא ובאליהו כשך (שם דף סג:) השתא דאמר רבי יגאי מה לי הן מה לי דמיהן מה לי דמיהן מה לי הן גמי אמרינן וי"ל דחבלא שייכא בגוף טפי ופשיטא לכך נקט בריש חבל בגופו:

דברי הכל אין דיינין דין · דרבי אבהו אדרבי אבהו פריך דשמואל ושאר אמוראי סברי דיינין דין וא"ת היכי קאמר ד"ה הא איכא בריתא דרמי בר חמא בהגוזל קמא (ב"ק דף קז:) דאמר אדבעה שומרין צריכין כפירה במקצת דלית ליה עירוב פרשיות ומאן דלית ליה עירוב פרשיות לא בעי שלשה כדמוכח בשמעתין וי"ל דרבי אבהו לא תשיב לה להתיא בריתא דלא מתניא בי ר' חייא ור' אושעיא וע"ק דרבי יוחנן אית ליה בהגוזל (שם:) דרמי בר חמא ורבינא דרים מכילתין אמרינן רבי יוחנן ורים לקים אמרי תרוייהו שנים שדנו אין דיניהם דין · ובהמולן (יבמות דף מו:) גמי קאמר רבי יוחנן גר צריך שלשה משפטן כתיב ביה וי"ל דאפי' מאן דאית ליה אין עירוב פרשיות כתוב כאן בעי שלשה משום דכתיב (ויקרא כד) משפטן אחד יהיה לכם והאי דקאמר הכא מאי קסבר רי"ק אי קא סבר אין עירוב פרשיות כתוב כאן ולכך לא בעינן מומחין דלא דרים משפטן אחד להשוות אדולות והלואות לגזילות וחבלות שלשה מנא ליה וכי קאמר לעולם קסבר עירוב פרשיות כתוב כאן ובדין הוא דבעי מומחין כו' המ"ל דאפי' אין עירוב פרשיות כתוב כאן בדין הוא דלבעי ג' מומחין ממשפט אחד אלא שאינו רוצה לחזור מדברי המקשה דקאמר אי אין עירוב פרשיות כתוב כאן לא שמעינן ג' ומומחין ממשפט אחד וא"ת כי היכי דלפיכן דרישה וחקירה ממשפט אחד נילף גמי לענין ג' ומומחין אפי' מאן דלית ליה עירוב פרשיות וי"ל דמשפט אחד להשוות דיני ממונות לדיני נפשות קאתי ולא להשוות דיני ממונות אהדדי דאקרא דלעיל קאי דכתיב (שם) מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת וכתיב בתריה משפט אחד וגו' ותדע דלקמן (דף מ:) בעי גזירה שוה דהיכא היכא ולא יליפינן דיני נפשות מהדדי לענין דרישה וחקירה מדכתיב משפט אחד ומיהו ע"כ אין דאיה משם דא"כ תיקשה לרמי בר חמא אליבא דרבי אבהו ולרבי יוחנן דאית להו משפט אחד אפי' להשוות דיני ממונות אהדדי אלא אליבא דרבי אבהו דאמר דלקמן דליכתביה רחמנא בחדא וא"ת אכתי לענין מומחין מיהא ילף דיני ממונות מדיני נפשות כמו לענין דרישה וחקירה וי"ל מדכתב רחמנא מומחין גבי גזילות ש"מ דלגבי הכי לא יליפינן דיני ממונות מדיני נפשות אבל קשה לאמאן דאית ליה עירוב פרשיות מומחין דכתב רחמנא גבי דיני ממונות אמ"ל ושמא לענין מומחין אין ללמוד דיני ממונות מדיני נפשות כיון דסגי בשלשה וא"ע כל הנך מילי דתשיב לקמן בפ' אחד דיני ממונות (דף לג:) מה בין דיני ממונות לדיני נפשות אמאי לא משווין להו ממשפט אחד יהיה לכם* : **אי** קסבר עירוב פרשיות כתוב כאן ליבעי גמי מומחין · פירש בהגוזל קמא (ב"ק דף קז:) :

ליבעי גמי מומחין · תימה דשמעת הכא דממעטינן הדיוטות מדכתיב אלהים ובפרק המגרש (גיטין דף פח:) ממעטו להו מדכתיב לפניהם ולא לפני עכו"ם ולא לפני הדיוטות וי"ל דהתם ממעטינן מלפניהם משום דלפניהם קאי אלהים דהכא כלומר לפני הדיינין המפורשין במקום אחר ומיהו בגיטין (שם*) פירש בקונטרס משום דקאי אשבועה זקנים הכתובים בסוף פרשת משפטים שעלו עמו להר כו' שהן סנהדרין וגרלה לפרש דבגיטין לענין מילי דכפייה אייר דאהכי מייתי לה דאביי אשכח לרב יוסף דהוה יתיב וקא מעשה אגיטין אמר ליה הדיוטות אלהים לאו אמילי דעשו מיירי אלא בדין בעלמא והא דמשמע ליה מילי דעשו מלפניהם משום דדרשינן לקמן (דף ז:) מאשר תשים אלו כלי הדיינין דשייך בהן שימה : שנאמר

ואין בית דין שקול מוסיפין עליהם עוד אחד הרי כאן עשרים ושלשה. וכמה יהא בעיר ותהא ראויה לסנהדרין "מאה ועשרים דבי נחמיה אומר מאתים ושלשים כנגד שרי עשרות : **גמ'** אטו גזילות וחבלות לאו דיני *ממונות נינהו? אמר רבי אבהו מה הן קתני: מה הן דיני ממונות גזילות וחבלות אבל הודאות והלואות לא וצריכא: דאי תנא דיני ממונות הוה אמינא דאפי' הודאות והלואות תנא גזילות וחבלות ואי תנא גזילות וחבלות ולא קתני דיני ממונות הוה אמינא הוא הדין דאפילו הודאות והלואות והאי דקתני גזילות וחבלות משום דעיקר ג' דכתיבי בגזילות וחבלות בתיבי גזילות דכתיב "ונקרב בעל הבית אל האלהים" חבלות מה לי חבל בגופו מה לי חבל בממונו תנא "מה הן דיני ממונות גזילות וחבלות אבל הודאות והלואות לא" ולמאי: אילימא דלא בעינן שלשה *והאמר *רבי אבהו "שנים שדנו דיני ממונות לדברי הכל אין דיניהם דין" אלא דלא בעינן מומחין, מאי קסבר: אי קסבר *עירוב פרשיות כתוב כאן ליבעי נמי מומחין ואי קסבר אין עירוב פרשיות כתוב כאן שלשה למה לי אלא קסבר עירוב פרשיות כתוב כאן ובדין הוא דליבעי נמי מומחין והאי דלא בעינן מומחין משום דרבי חנינא דאמר רבי חנינא *"דבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה שנאמר

תורה אור

ומעשרים · בגמ' (שם) מפרש כנגד מי: **מאתים ושלשים** · דהייט לא עשריות שיהא כל אחד מבית דין שר על עשרה דבעיר מעשרה לא אשכחן שרה: **גמ' מה הן קתני** · הא' גזילות וחבלות פירוש דדיני ממונות הוא דלא תימא כל דיני ממונות בשמעתא, ולמעוטי הלואות והודאות שהן בלין על גמילות חסדים ואיכא נעילת דלת בפני לוין כדאמרינן לקמן אלכך מעטינהו ולקמן מפרש ממאי מעטינהו: **הודאות והלואות** · שניהן על עסקי מלוה הן: הודאות=שכא לדון בעדי הודאה שמביא עדים שאומרים בפניו הודה לו הלואות=שכא לדון בעדי הלואה שמעידין בפניו הלוהו והלה כופר בשניהן וכי האי ליסמא טובא איכא בהך מכילתא הודאה אחר הודאה, הלואה אחר הלואה מלטרפין בפרק ג' (לקמן דף לו:) גבי עדים זוממין ואית דמפרשי הודאות=שמודה במקצת הלואות=שכופר הכל ולחשון עיקר דמכדי שניהן על עסקי מלוה הם קדאוקימנא טעמא לקמן משום נעילת דלת בפני לוין מאי שנא דהא קרי הלוואה והא לא קרי הלוואה הודאות ובפירוש איבעי ליה למיתני: **פגע גזילות וחבלות** לפרושי: **ונקרב בעל הבית אל האלהים** · מדכתב בפרשה "אלהים" ג' זימני נפקא לן דבעינן שלשה והאי קרא כתיב בשומר חנם וזה טוענו שאלה יד בפקדון דהייט גזילות: **מה לי חבל בממונו** · ממשמע שנאמר שלשה-בחובל בממונו אף חובל בגופו בכלל הלכך הכא גמי כתיב ביה ואי לא תנא דיני ממונות הוה אמינא הכי נקט להו ולעולם הוא הדין לדיני מלוה, להכי תנא "דיני ממונות" ותנא "ומה הן דיני ממונות גזילות וחבלות" למעוטי הודאות והלואות, דאם כן דכולן בשמעתא כיון דתנא דיני ממונות ניפוק: **ולמאי** · הלכתא שייריהו תנא לדיני מלוה למעוטינהו מאי: **דברי הכל** · לקמן (דף ו:) קאי דפליגי בפשרה ואשמעינן ר' אבהו דבדין טולהו מודו דבעינן ג': **מומחין** · סמוכין ונטלו רשות מבית לדון כדאמרינן לקמן בפירקין (דף הי:) : **ומאי קסבר** · תנא דידן דמעטינהו: **אי קסבר עירוב פרשיות כתיב כאן** · דאיכא למאן דאמר בהגוזל עליה (ב"ק דף קז:) שהפרשיות הכתובות באלה המשפטים מעורבבות הן שם מקרא כתוב בפרשה זו שאינו יכול לעמוד בה אלא מפרשה אחרת הוא כגון אשר יאמר כי הוא זה" (שמות כב) דילפינן מינייה מודה במקצת הטענה שבע כו' שכתב בשומר חנם, לא אשומר חנם קאי, דשומרין אינו"פ אלא הודו במקצת חייבין לישבע, דהודאה מקצת הטענה אפרשה דאם כסף תלוה קאי (שם) דהתם הוא דבעינן הודאה במקצת ואי לא מודה כלום חזקה אם טענת הלוגב אמת לא היה יכול זה להעיז פניו נגדו ונאמר "לא הלויתי" הלכך אפי' שבועה לא בעי, אבל בפיקדון דליכא גמילות חסדים מעיז פניו וכופר הכל ובעי שבועה, והאי תנא דמתניתין לא סבירא ליה גמי דהא "אשר יאמר כי הוא זה" בהלואה משתעי הרי נאמר "אלהים" בהאי קרא דמשמע מומחין לשון ברירה ורבנן דקמתרגמינן רשה נתיבי אלהים לפרעה (שם ז) לשון רבנות "ולבני מומחין": **ואי קסבר** · דהאי קרא לאו בהלואה משתעי: **שלשה מנלן** · בהלואה הא מתלתא "אלהים" נפקא לן לקמן (דף ג:) "ואלהים" בהלואה לא כתיב: **משום דר' חנינא** · ותקנתא דרבנן הוא: **בדרישה וחקירה** · צריך לבדוק את העדים באיזה יום באיזו שעה הלוהו: שנאמר

ואין בית דין שקול מוסיפין עליהם עוד אחד · אין עושין ב"ד זוגות שאם יחלקו לחצאין אי להו פגעא ופגעא ולא משכחת לה הטייתא לטובה ע"פ אחד הלכך מוסיפין עליהן עוד אחד ובגמרא (דף יז:) פריך כיון דאין ב"ד שקול ומצרכת עשרים ושלשה להטייה לרעה על פי שאינו לא משכחת לה : **מאתים ושלשים** · בגמ' (שם) מפרש כנגד מי: **מאתים ושלשים** · דהייט לא עשריות שיהא כל אחד מבית דין שר על עשרה דבעיר מעשרה לא אשכחן שרה: **גמ' מה הן קתני** · הא' גזילות וחבלות פירוש דדיני ממונות הוא דלא תימא כל דיני ממונות בשמעתא, ולמעוטי הלואות והודאות שהן בלין על גמילות חסדים ואיכא נעילת דלת בפני לוין כדאמרינן לקמן אלכך מעטינהו ולקמן מפרש ממאי מעטינהו: **הודאות והלואות** · שניהן על עסקי מלוה הן: הודאות=שכא לדון בעדי הודאה שמביא עדים שאומרים בפניו הודה לו הלואות=שכא לדון בעדי הלואה שמעידין בפניו הלוהו והלה כופר בשניהן וכי האי ליסמא טובא איכא בהך מכילתא הודאה אחר הודאה הלואה אחר הלואה מלטרפין בפרק ג' (לקמן דף לו:) גבי עדים זוממין ואית דמפרשי הודאות=שמודה במקצת הלואות=שכופר הכל ולחשון עיקר דמכדי שניהן על עסקי מלוה הם קדאוקימנא טעמא לקמן משום נעילת דלת בפני לוין מאי שנא דהא קרי הלוואה והא לא קרי הלוואה הודאות ובפירוש איבעי ליה למיתני: **פגע גזילות וחבלות** לפרושי: **ונקרב בעל הבית אל האלהים** · מדכתב בפרשה "אלהים" ג' זימני נפקא לן דבעינן שלשה והאי קרא כתיב בשומר חנם וזה טוענו שאלה יד בפקדון דהייט גזילות: **מה לי חבל בממונו** · ממשמע שנאמר שלשה-בחובל בממונו אף חובל בגופו בכלל הלכך הכא גמי כתיב ביה ואי לא תנא דיני ממונות הוה אמינא הכי נקט להו ולעולם הוא הדין לדיני מלוה, להכי תנא "דיני ממונות" ותנא "ומה הן דיני ממונות גזילות וחבלות" למעוטי הודאות והלואות, דאם כן דכולן בשמעתא כיון דתנא דיני ממונות ניפוק: **ולמאי** · הלכתא שייריהו תנא לדיני מלוה למעוטינהו מאי: **דברי הכל** · לקמן (דף ו:) קאי דפליגי בפשרה ואשמעינן ר' אבהו דבדין טולהו מודו דבעינן ג': **מומחין** · סמוכין ונטלו רשות מבית לדון כדאמרינן לקמן בפירקין (דף הי:) : **ומאי קסבר** · תנא דידן דמעטינהו: **אי קסבר עירוב פרשיות כתיב כאן** · דאיכא למאן דאמר בהגוזל עליה (ב"ק דף קז:) שהפרשיות הכתובות באלה המשפטים מעורבבות הן שם מקרא כתוב בפרשה זו שאינו יכול לעמוד בה אלא מפרשה אחרת הוא כגון אשר יאמר כי הוא זה" (שמות כב) דילפינן מינייה מודה במקצת הטענה שבע כו' שכתב בשומר חנם, לא אשומר חנם קאי, דשומרין אינו"פ אלא הודו במקצת חייבין לישבע, דהודאה מקצת הטענה אפרשה דאם כסף תלוה קאי (שם) דהתם הוא דבעינן הודאה במקצת ואי לא מודה כלום חזקה אם טענת הלוגב אמת לא היה יכול זה להעיז פניו נגדו ונאמר "לא הלויתי" הלכך אפי' שבועה לא בעי, אבל בפיקדון דליכא גמילות חסדים מעיז פניו וכופר הכל ובעי שבועה, והאי תנא דמתניתין לא סבירא ליה גמי דהא "אשר יאמר כי הוא זה" בהלואה משתעי הרי נאמר "אלהים" בהאי קרא דמשמע מומחין לשון ברירה ורבנן דקמתרגמינן רשה נתיבי אלהים לפרעה (שם ז) לשון רבנות "ולבני מומחין": **ואי קסבר** · דהאי קרא לאו בהלואה משתעי: **שלשה מנלן** · בהלואה הא מתלתא "אלהים" נפקא לן לקמן (דף ג:) "ואלהים" בהלואה לא כתיב: **משום דר' חנינא** · ותקנתא דרבנן הוא: **בדרישה וחקירה** · צריך לבדוק את העדים באיזה יום באיזו שעה הלוהו: שנאמר

[מולין לה:]

כ ב מיי' פ"ב מסלכות סנהדרין הלכה ד סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סימן ג סעיף ב:

כא ג מיי' שם פ"ה הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף ח:

כב ד מיי' פ"ג מהלכי עדות הלכה ח סמג עשין קט טוש"ע ח"מ סימן ל סעיף ח:

נוטאו/מבנה (יד ג.)

ב הסברים

לתחילת המאמר

"הוה אמינא"

רבינו חננאל

ומקשינן חבלות דגופו לחבלות דממונו וקסבר עירוב פרשיות וקסבר עירוב פרשיות כתוב כאן ואפילו הלואות דכתיב בהו אם כסף תלוה את עמי וגו' וכיוצא בהן כל מה שכתוב בפרשת ואלה המשפטים מעורבין הן · וכי כתיב אלהים אכולהו כתיבי אפילו הודאות והלואות צריכין ג' מומחין מיהו אקילו רבנן בהודאות והלואות דלא לבעי מומחין משום דר' חנינא דאמר דבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה

תא נוטאו/מבנה

טלבים לדסביר טיעת ר' אבהו דאמרתנו

"אף הן קתני"

ג) ומאמרין הודאות והלואות מבורר לאומתן

ה) ובכל אחת בדינין ג' דיינים

[ועי' תוספות לקמן לג' ד"ה אחד וכו' כתבו ישוב לזה]

ד"ה לפניהם

*סוגיא לגם בגיטין כפי לגמרא שלא כפי הקיבוץ

לקמן ז. שם:

[ב"ק קז:]

שמות כב: ח

על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבידה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשיעון אלהים ישלם שנים לרעהו

לקמן לג. ינמות קכב: